

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbătă.

ABONAMENTUL

la „Tel. Rom.” într-una cu suplimentul „Fóia Pedagogică”
Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 45.
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Prenumeratiune nouă

la

„Telegraful român”,

care apare de trei ori pe săptămână deschidem pe pătariul II. Aprilie, Maiu și Iunie al anului 1897, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedé în fruntea fóiei.

Prelângă „Telegraful Român” tot la 2 săptămâni se va da gratuit ca supliment „Fóia pedagogică”.

Banii de prenumeratiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignatiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul și eventual al poștei ultime, se fie scrise bine, ca să se pótă celi.

Se atrage atentiunea on. domni abonați, al căror abonament s'a sfârșit, să-și înnoescă abonamentul, pentru-că altfel expeditura va fi silită a sista espedarea fóiei.

Editura „Telegrafului Român” în Sibiu.

Greșelă politică.

Este vorbă de autonomia bisericeii noastre, și vorba acésta s'a făcut în dieta țerii noastre.

Cetitorii nostri din capul locului sunt făcuți atenți, să nu credă, că autonomia bisericeii noastre a fost sulevată în dieta țerii noastre de vr'un deputat român.

Ce e drept avem acum în parlamentul țerei și un reprezentant dintre dignitarii nostri metropolitani.

N'am avut nimica în contra întrării acestui dignitarium în parlamentul țerii, ci numai enunțatiunile lui din incidentul candidării ne-au indignat, căci el s'a pus în flagrantă contrațicere cu întrégă biserica în ce privește legile bisericesci.

Să se scie deci, că puținii deputați români din parlamentul țerii noastre alte năcasuri au, și sórtea bisericeii este eliminată din combinațiunile lor.

Cum s'a întâmplat dar, că totuși vorba a fost de sórtea bisericeii greco-orientale române?

Biserica noastră a fost amintită din incidentul unei interpelațiuni, ce o a făcut un deputat sêrb în interesul congresului bisericeii sêrbesci.

De ani de zile congresul bisericeii sêrbesci nu se mai pótă ține.

În ziua sêrbătórei Bunei-Vestiri, deputatul Jagici sperând o bună veste, întrébă pe ministrul-president: pentru-ce nu se permite ținerea congresului sêrbesc, fiind afacere autonomă, atât ținerea, cât și regularea afacerilor rezervate competenței lui.

Bisericile greco-orientale din patrie stau pe basa articolului de lege IX. din 1868.

Bisericeii greco-orientale române i-s'a dat autonomie largă, pe când în biserica sêrbescă și acuma bântue absolutismul.

Ministrul-president a rêspons în-dată, și din capul locului a tăiat tóte combinațiunile deputatului pentru veste bună.

Bisericeii sêrbesci nu i-se va da cerc autonom precum s'a dat bisericeii române gr.-or.

Cu biserica română greco-orientală acum 30 de ani s'a făcut o greșală, și greșala acésta nu se mai pótă repeta.

Va să țică, biserica greco-orientală numai în virtutea unei greșeli a ajuns la autonomia sa în anul 1868 și greșela acésta trebuie emendată.

Declarațiunea acésta o face în parlamentul țerii ministrul-president, primul consilieriu al capului statului.

Urméză cu consecință logică, că dacă greșelă s'a făcut, aceea trebuie reparată.

Repararea nu se pótă face deocamdată în mod radical, se face însă în calea administrațiunei prin felii și felii de șicane paralisând acțiunile bisericeii autonome spre a îndrepta greșela.

Ministrul president Bánffy a scăpat o vorbă grea, pe care până acuma nime nu a avut curagiul să o spună în fața țerii, în auđul străinătăței.

Singuratici au mai accentuat greșeli de aceste politice.

Așa, nu odată s'a avut accentuată greșela dietei din 1868, când a făcut actuala lege a instrucțiunei publice (articolul 38); greșela cu aducerea legii

despre egala îndreptățire a naționalităților (art. de lege 44).

Legile aceste, după conceptele de ađi ale ideei de stat, nu pot fi executabile fără a vătămă suveranitatea statului.

Aceste le-au accentuat singuratici, timbrând de fanatici pe bărbații de stat Eötvös, Deák, Andrásy, cari în situațiunea de atunci au dat curs liber curentului de atunci, fără de a reflecta la eventualul curent de ađi.

Acuma însă șeful guvernului află sosit timpul de a declara în numele guvernului, că legea dela 1868, care a dat bisericeii noastre autonomie a fost o greșelă și politică și de stat.

Să ni o însemnăm bine acésta, și să fim preparați și la alte enunțatiuni.

Ambițiosul nostru ministru de culte nu va rămânea în dosul șefului său.

Ađi mâne va declara și el de greșelă legea de instrucțiune dela 1868. Și pentru cari cuvinte să fie mai puțin modern, mai puțin național, mai puțin lipsit de aplause ministrul de justiție și cel dela interne?

Vor veni și ei și vor decreta de gravă greșelă legea despre egala îndreptățire a naționalităților, care pe hârtie dă drepturi în cele ale administrațiunei și în cele ale justiției.

Suntem tocmai în postul cel mare, pe timpul mărturisirilor.

Ministrul president a făcut o mărturisire, care de mult îi apasă inima lui, și cu a lui a tuturor, cari sunt duși de curentul de ađi al magiarisărei, și de el toți sunt conduși.

După mărturisire vine căința, și noi credem, că de greșala făcută se căese toți, căți voesc să fericescă patria după recepta curentului de ađi.

Urméză promisiunea de îndreptare, și noi tare credem, că dacă mai ține curentul de acuma, greșela accentuată se va îndrepta.

În icóna acésta trebuie să privească gravaminele bisericeii noastre.

Revista externă.

Cabinetul Badeni și-a dat demisiunea, ér Maiestatea Sa Monarchul nu i-a primit-o. În rescriptul său adre-

sat contelui Badeni țice: „Mi-ai pre-dat demisiunea cabinetului în numele întregului minister, indicând acele împrejurări, cari de astădată împedecă formarea unor relațiuni parlamentare durabile. Eu nu primesc demisiunea acésta, pentru-că dau importanță faptului, că activitatea unui guvern ales de mine, să nu se împedecă în greutăți temporale și acésta activitate se fie determinată numai de interesele publice ale statului.”

Rescriptul acesta a făcut asupra partidelor politice din Anstria nu tocmai o plăcută impresie. Liberalii au rămăs frapați în fața declarațiunii din rescript „guvern ales de mine”, și ved în cuvintele aceste presemnele unui absolutism, ce se apropie. Clericali doritori de fotele ministeriale se bucură de tulburarea relațiunilor dintre guvernul liberal și curtea domnitóre. Scopul lor final e delăturarea lui Badeni și venirea lor la guvern sub conducerea contelui Buquoi.

Cehii tineri, cu tóte că în cestiunea limbei ministeriul Badeni le a făcut laudabile concesii, nici pe departe nu sunt mulțamiți. Ei nivesc la o totală independență pe terenul de drept public, urmată de încoronare. Dacă cu ministerul Badeni pot lucra pentru realizarea scopului lor sublim, merg, cu el, dacă nu, îl lasă unde l'au găsit și caută altă alianță cu ajutorul căreia cred a se apropia de liman.

Ultra-montanii lucră din resputeri și voesc ca pe anul viitoriu, când M. Sa imperială își va serba iubileul de 50 ani al încoronării, în Austria reacțiunea să fie domnitóre, întocmai ca înainte de asta cu 50 ani.

* * *

Bucuria grecilor inspirată de sêrbarea națională nu a fost durabilă. Bucuria lor a fost curmată de o notă a puterilor europene adresată ambelor guverne, atât celui din Constantinopol, cât și a celui din Athena, care notă se crede a fi produsul spiritual a contelui Muraviev. Nota are următorul cuprins: „În conformitate cu mandatul guvernului aduc la cunoștința Exelenței Tale, ministrului grecesc de externe, că tótă responsabilitatea unui eventual conflict la ho-

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

Act

dela episcopul Gerasim Adamovici, pentru întroducerea unui diacon în comuna Răhău.

Nr. 6. P. H.

Tuturor, ori de ce stare și vrednicie, cărora se cuvine, facem înștiințare, precum arătătorul acesteia, Nicolae Cărpinișanu din Răhău, slăvită varmeghia Sibiiului și protopopiatul Sas-Sebeșului, după adusele atestaturile sale dela mai suslăudata varmeghie din 3 a lunei lui Martie 1788 sub Nr. 870, asemenea dela protopopul locului și dela sat, cumcă cu toții îl poftesc să le fie diacon la biserică pentru ajutorul celorlalți preoți, și dela tóte greutățile satului îl vor scuti, după-cum se vede sub Nr. 6 în protocolul chirotonișilor a. c., așa și noi, îndreptându-l mai na-

inte la învățatura trebuinciosă, și vedând vrednicia lui, mai pe urmă l'am sfințit diacon la 18 a lunei trecute Octomvrie, și în ziua de astăzi dela noi se întăresce a fi diacon în satul mai sus numit, la Chramul S-tul Luca Evangelistul, poruncindu-i-se, ca întru tóte să-și pórte cinstea sa după-cum se cade, și să fie cu pildă bună înainte norodului; asemenea și norodul pe dânsul să-l aibă la cinste și sub scutiță după mai sus pomenită făgăduința lor. Și preoții cei de acolo încă să-l cunoscă, și dintru tóte cele-ce va slugi cu dînșii de împreună, partea ce i se va cuveni ca la un diacon, să-i deie și frățescă să trăescă.

S'au dat în Sibiu, 1789, Decemvrie 3.

Pravoslavnic episcop al neuniților în marele Pr. Ardealului

(S. S.)

Gherasim Adamovici.

Pe dosul documentului original se află scris: Produxit Testimonium Anno 1790 die 18 Aprilis.

Michail Sillmann,
Commissarius Proces. et Rectificator.

Un atestat de cualificațiune preoțescă din anul 1790.

Arătătorul acesteia, Ilie Popovici, dela Orăștie, slăvit scaunul Orăștii, de legea grecescă neunită, precum fiind aicea o vreme în Sibiu spre învățatura creștinescă, care se cuvine fiește-cărui preot a o învăța spre mai bună întemeiere a credinței noastre, și învățând, s'au examinaluit de mine cel mai înjos iscalit, și am aflat a fi învățat tótă învățatura creștinescă cea mai însus pomenită, și de cătră cinstitul consistoriu și rënduială. Pe lângă care au mai adăugat învățând și cele patru specii ale aritmeticeii. Drept aceea întăresc cu iscalitura și pecetea mea.

Sibiu, în ... Octomvrie 1790.

(L. S.)

Radu Tempea m. p.,

al școlilor neunită naționalicești din Ardeal Director.

(Va urma.)

tarele Greciei și a Turciei, cade în sarcina celui ofensiv. Mai observ, că abstrăgând de la rezultatul rebelului, puterile sunt decise a rămas fără nici un cas nu vor concede, ca ofensatorul să tragă vre-un câștig din atacul făcut.

Din Creta se anunță izbucnirea unei noue rescôle. Puterile sunt decise a înlocui deocamdată guvernatorul civil cu un guvernator militar. De asemenea și în orașele Biltiz, Behudzi și Talori din Armenia încă s'au întâmplat mai multe conflicte sângeroase.

Cele mai nouă telegrame sosite din Athena spun, că nota colectivă a puterilor europene a rămas fără nici o impresiune. Grecia e pe deplin convinsă, că alianța, respective înțelegerea dintre puteri e numai simulată.

Stradele capitalei sunt percurse de cete demonstrând cu strigăte de: Să trăescă rebelul! Placate de conștinut revoluționar acoper păreții caselor.

Egala îndreptățire a limbei cehice. În fôia oficială vieneză sunt publicate cu datul 6 Aprilie a. c. două ordinațiuni ale ministrilor: de justiție, de finanțe, de comerț și de agricultură, care sunt datate din 4 Aprilie și se referesc la egala îndreptățire a limbei cehice cu cea germană, fostă până acum singura limbă oficială în Bohemia.

Prima ordinațiune privește calificarea a limbistică a oficanților aplicați pe oficiile din Bohemia și dispune, că dela 1 Iuliu 1901 începând toți acestia au să dovedescă cunoșcerea ambelor limbi provinciale (cehă și germană) în vorbire și în scris, și anume: ori prin examenul practic, care acum e în us, ori prin examen ad hoc, pe care fie-care oficiant va fi îndatorat să-l facă cel mult în restimp de trei ani dela ocuparea oficiului. Dispozițiunile finale ocupare, ca după puțină și amăsura necesității să fie denumiți deja acum astfel de oficanți, cari cunosc ambele limbi.

A doua ordinațiune tractează despre aplicarea limbilor provinciale la autoritățile de sub jurisdicțiunea ministeriilor amintite mai sus, dispunând următoarele:

Decisuri și sentințe au să fie aduse, dintre cele două limbi provinciale, în aceea, în care s'a subșternut plânsorea fie în scris, fie verbal. La toate actele judecătorești aparținătoare cauzei, și astfel și la propuneri și la pertractările în senatele judecătorești, are să se folosească limba care s'a folosit la inițierea cauzei. Cu privire la corespondență în afară de provincie și cu autoritățile centrale rămân în vigoare dispozițiunile de până acum. Publicațiunile oficiale, menite a ajunge la cunoștința generală, au să se facă în ambele limbi, ér pentru cercuri și comune au să se edeie în limba respectivei localități. În afaceri criminale, cu privire la actul de acuză, la propuneri, sentințe, pertractări finale, la rechisitorii și pledore, trebuie să se folosească limba pe care acuzatul o folosește. În cauze de procese civile dispozițiunile sunt asemenea. Improtocolarea în codicele publice și în registre are să se facă în limba acțiunii.

La fine ordinațiunea dispune, că autoritățile publice au să corespundeze cu organele autonome în limba despre care știu că e limba protocolară e respectivelor organe.

Ordinațiunea intră în vigoare în ziua publicării ei.

Scrisore din Budapesta.

Res Belényenses. — Stan Gramaticul — Csighi Scheianul. — „Petru Maior“.

Foile noastre cotidiene s'au ocupat în timpul din urmă foarte intensiv cu stările din Bihor. Îndeosebi „Tribuna“ din Sibiu a jertfit numeri întregi acestor stări, prezentate de unii zugrăvi în colori foarte posomorite, dar nici pe departe destul de reale. În urma acestei strășnice polemii, privirile tuturor sunt ațintite asupra Orășii-mari, unde „Vulturul“ cu toate opintirile sale nu pôte face nici o rânduică. Titan să fie, nu „Vultur“ său „Tribună“, pentru a puté stîrpi rădăcinile anomalilor bihorene. În sffrșit față de Orade se comite o mare nedreptate. Din faptul, că acolo s'a comis un „csárdás“, nu urmază, ca toate fulgerile să se descarce —

deși fără efect — asupra orădanilor. Din faptul, că feciorele române orădane au gustat ordată din poma cea oprită, din „csárdás“, nu urmază cu strictă necesitate, ca ele să fie date afară din raiul național; — timpurile biblice au cam trecut.

Nu, să fim mai echitabili și mai cruțatori pôte cu fulgerile, căci mai sunt și alte parafulgere, cari așteptă a înghiți curentul electric, ce se va descărca asupra lor. Beiușul (recte Belényes) bunăoară este jaluz pe Oradea, că i-se dă atâta atenție. Și de ce să fie Oradea mai cu renume ca Beiușul? Pare-că Beiușeni, când e vorba, n'ar sci juca și ei un „csárdás“! Pare-că ei n'ar fi în stare să redacteze un „Vultur“! Pare-că ei n'ar sci vorbi așa de bine și de mult unguresce ca orădanii! Ei așa!... Atunci pentru ce nu se vorbesce și despre dênșii deopotrivă prin gazete? Intrebare fără răspuns!

În timpul din urmă o singură voce s'a ridicat în potriua Beiușenilor. Un bihorean a atins în o corespondență din „Tribuna“ și frecările confesionale din Bihor, ca o cauză a tristelor stări de acolo. În această corespondență se enunță următoarea jalbă: „Avem în Beiuș gimnasiul, la care, după-cum știu, sunt înscriși mai mulți tineri gr. orientali decât gr. cath., și gr. orientalilor le este interzis de a intra în convictul „Pavelian“, ba ce e mai mult, gr. orientalilor nu li s'e dă măcar o odaie în acest edificiu, ca acolo să li se propună religiunea străbună“. „Tribuna Popului“ reproduce și ea această scire făcând întrebarea: „Adevărat s'e fie?“

Mi-am pus și eu întrebarea această și interesându-me mai de-aprope, am aflat lucruri așa dîcînd formidabile, cari firește nu încap în cadrul îngust al unei corespondențe. Mă voiui mărgini la unele lucruri esențiale, sperând, că în curînd cei competenți vor lua în mână sôrtea tinerilor gr.-orientali dela acel gimnasiu.

Este fapt, că contingentul cel mai mare de elevi îl formeză greco-orientalii. Jurul Beiușului este gr.-ort. și anume din protopresbiteratele Beiușului, Vașcăului și al Beliuului. Din programele gimnasiului e a se vedé că:

În anul 1891/92 au fost înscriși 143 gr.-ort. față de 109 gr.-cat;
în anul 1892/93 au fost înscriși 155 gr.-ort față de 138 gr.-cat.;
în anul 1893/94 au fost înscriși 143 gr.-ort. față de 153 gr.-cat.;
în anul 1894/95 au fost înscriși 138 gr.-ort. față de 127 gr.-cat.

În anii precedenți preponderanța greco-orientalilor a fost și mai mare, îndeosebi în clasele de jos.

Cu toate aceste însă, neîndreptățile ce se sêvirșesc față de această majoritate, sunt foarte multe. Tinerii gr.-ort. cari au absolvat gimnasiul acesta, mărturisesc, că este mai greu de suportat șovinismul confesional dela acest gimnasiu, ca șovinismul național cu care sunt tractați studenții români la gimnasiile ungurești. Distincția, ce stimabili domni profesori — uitându-și de cele mai elementare cerințe ale unei tactice ducătoare la scopul instrucțiunii — o fac între „uniatoși“ și „neuniatoși“ este foarte bruscă și simțitoare pentru elevi.

Intoleranța domnilor, cari conduc destinele gimnasiului gr.-cat. din Beiuș, reiese evident din lipsirea elevilor gr.-ort de posibilitatea de a se cresce în măsură necesară în credința lor strămoșească. O sută și jumătate tineri greco-orientali n'au sală în edificiul gimnasiului, n'au voe de a asculta religia greco-orientală în un edificiu greco-catholic, ci sunt siliți a peregina la școla confesională locală, — dată admirabila toleranță, — ér 2—10 romano-catolici au întotdeauna la dispoziție o sală spațioasă!

Și tot această se repețesc și la școla de fete de acolo.

Etă, într'adevăr, că „frecările confesionale“ sunt sorgintea relelor bihorene, dar frecări ce nu se pörtă cu puteri egale și aruncă o nedemnă pată pe cei ce le provocă.

Dar să continuăm. Tinerimea gr.-orientală dela acest gimnas, pelângă că este persecutată în cele confesionale, este constrînsă a merge și de și la biserica greco-catholică și această în înțelesul literelor fundaționale, în care se dîce: „Tinerimea română neunită să se constrîngă a se acomoda disciplinei sacre dela acest gimnas și a fi de

față la cultul divin de toate zilele și de Dumineci; admîțîndu-se numai atîta (!), ca pentru primirea sacramentelor în sêrbători mai mari să pôte merge la propria sa biserică neunită“. Intr'adevăr multă toleranță! Îți face impresia, că diriguitorii acestui institut cultural „romănesc“ sunt misionari devotați ai catolicismului celui mai rafinat și exclusivist.

Tot astfel se explică și chestia cu „Convictul Pavelian“ atinsă de corespondentul „Tribunei“.

Internatul „Pavelian“ este înființat numai de vre o câțiva ani și în el sunt primiți numai băeți greco- și romano-catolici. Romano-catolicii aprôpe toți sunt unguri. Greco-orientalii nu sunt primiți nici gratuit, nici pentru suma recerută. Ca motiv de neprimire se invocă previrea la eventuale frecări confesionale între interniști!! Procedura această este nejustificată cu atît mai mult, că convictul este susținut în parte și de suma destinată de episcopul reșos. Vulcan „pentru cîccere de pâne pe sama tinerimei Valahice și de altmîntre lipsite — a acestor regiuni“. (Lit. fund. din 6 Octobrie 1828).

Frumos respect față de literele fundaționale!

Din toate aceste rezultă, că conducătorii spirituali ai Beiușului, adecă a gimnasiului de acolo, își cultivă foarte mult și cu mult ambiț religiunea, — contrar afirmațiunei pedagogilor moderni, cari constată un regres general pe terenul instrucțiunei religioare în gimnasil. Cum însă un lucru se desvöltă de obicei pe contul altuia, se pôte observa și la profesorii Beiușeni, că alătura cu confesionalismul se desvöltă între dênșii și alte calități tot atît de escelente, cunoștințele în limba maternă.

Studiul limbei române a devenit la gimnasiul românesc cu limba de propunere magariă din Beiuș, o adevărată batjocură, o cenușotcă din poveste. Se vorbesce minuni despre degenerarea limbei române la acest gimnasiu. N'am fost la fața locului, însă am la îndemână două mărgăritare de exemple și apoi — „ex ungue leonem“.

De curînd a apărut de sub tipar o gramatică germănă*) a dlui Florian Stan, prof. în Beiuș. D-sa a tîpărit pe semne gramatica această înainte de a avea în mână gramatica dlui Pilția său cartea de cetire a lui I. Popescu său cel puțin a lui Dariu. Vorbesce de „clășile declinațiunilor“, de „mêrsul rêgulelor“ și de „dispusêțiune“ etc. pare că a învățat romănesc în țera Botocuiilor.

Èr al doilea exemplu — este și mai și; — dl prof. Antonie Csighi, care de vre-o lună de zile a luat aci doctoratul din limba latină și română. Era ceva hazliu de a auzi pe acest domn, cum o rumega pe romănesc; hazliu dar și — ceva rușinos. Ciangăii din Săcele vorbesc perfect și din punct de vedere gramatical față de domnul doctor. „Spune-ne dle de unde și are codicele Scheian numirea?“ — „Pentru che gesit la el domnu Scheiu!“ respunde doctorandul. Bêtrânul examinator dădu din cap și nu răspunde nimic. Și dl Csighi propune aprôpe de 10 ani limba sa la gimnasiul din Beiuș!

Ètă d-lor dela gimnasiul din Beiuș teren de muncă pentru d-vôstră. Nu în confesionalism, nu în propagarea catolicismului să vă consiste forța d-vôstre, ci în a vă cunoșce mai întăiu temeinic limba maternă și a propune în măsură demnă de un gimnas ce vrea să fie cătuși de puțin romănesc. Altcum croiți-vê cum veți voi „mêrsul rêgulelor“, — vorba d-lui Stan.

În ce privește lucrurile mai importante dela societatea noastră „Petru Maior“, comunc faptul, că în zilele trecute s'a ținut o ședință generală-extraordinară, la care au fost aclamați de membrii onorari dnii Parteniu Cosma, directorul „Albinei“, Florian Porcius, membru al Academiei române și Gustav Weigand, directorul seminariului român din Lipsca. Dl. Cosma a fost primul președinte al societății „Petru Maior“. Pentru întărirea d-lui Weigand de membru au trebuit să se cêră încuviințarea specială a ministrului, nefiind supus austro-ungar. Răspuns

„Conspectul (!!) limbei germăne“ Gramatică și sintaxă de Dr. Florian Stan, Oradea-mare 1897.]

încă n'a venit. Asemenea a fost decretat de membru fondator institutul „Ardeleana“ din Orăștie, care a trimis societății taxa de 50 fl. Din incidentului jubileului de 25 ani al „Albinei“, societatea a felicitat direcțiunea telegrafice. Corespondentul.

Ad. Nr. 1554 Plen.

Cerculariu

cătră On. membrii, clericali și mireni, ordinari și extra-ordinari ai sinodului protopresbiteral electoral din protopresbiteratul greco-oriental al Sebeșului.

Terminându-se dispozițiunile de lipsă pentru întregirea definitivă a postului de protopresbiter al tractului Sebeșului, Venerabilul Consistoriu Archiepescan prin ordinul din 3 Martie a c. Nr. 1554 Plen. a binevoit a denumi pe subscrișul de comisariu cu însărcinarea a convoca și conduce sinodul protopresbiteral pentru alegerea de protopresbiter. În urmarea acesteia am onóre a convoca prin această, în sensul regulamentului congresual pentru procedura la alegerea de protopresbiter, pe On. membrii ai sinodului protopresbiteral al tractului Sebeșului, ordinari și extra-ordinari, preoți și mireni, la sinodul electoral, ce se va ținea Joi în 17 Aprilie a. c. la 11 ore înainte de amêți în sala scôlei noastre confesionale din Sebeș pentru alegerea de protopresbiter al tractului Sebeșului, — ér pe On. membrii ai comitetului protopresbiteral, preoți și mireni, la ședința preconsultătoare prescrisă în lege pe Mercuri în 16 Aprilie a. c. la 4 ore după amêți tot în sala scôlei amintite.

Acestui act momentuos, conform prescrișelor legii și conform datorinței noastre creștinesci, va premerge celebrarea s. liturghii cu chemarea Sântului Duch, ce se va ținea în ziua alegerii la 9 ore înainte de amêți în biserică parochială din Sebeș.

Sibiu, în 25 Martie 1897.

Moise Lazar,
comisariu consistorial.

Din România.

În ședința dela 24 Martiu v. a. a marului colegiu electoral s'a făcut alegerea de episcop pentru diecesă de Roman alegându-se P. S. Sa Archieurel Ioanichie Flor Bacananul cu 142 voturi.

La alegere au luat parte 14 membri ai Sinodului, 91 senatori și 127 deputați.

Foile aduc scirea despre demisiunea cabinetului dlui Aurelian.

Sciri pozitive încă lipsesc.

Noutăți.

Chirotoniri. Ex. Sa I. P. S. nostru Archiep. și Metropolit Miron Romanul a chirotonit Duminecă, în 22 Martiu a. c., întru presbiter pe clerical absolut Ioan Bercean din Cohalm, ér Marți, în 25 Martiu, pe Alexandru Boieriu din Sieu-Sântul. Primul este ales paroch în comuna Merchiașa, protopresbiteratul Cohalmului, ér al doilea în comuna sa natală, tractul Bistriței.

Promoțiune. Ađi la 12 ore m. s'a îndeplinit actul promoțiunei de doctor în sciințele juridice a dlui Ioan Turcu, proto-notariu comitatens în pensiune, în aula universității din Cluș.

Felicitările noastre.

Alegeri sinodale. Ca completare a celor publicate mai adaugem, că în cercul Zarandului s'au ales deputați mireni Teodor Pop, avocat și Dr. Pavel Opișă, profesor gimn.; în cel al Dejului Dr. Ioan Fărcaș, avocat și Dr. Gavriil Buzura, candidat de avocat.

Baritonistul Demetriu Popovici. Despre baritonistul Demetriu Popovici, care acuma e angagiat la opera regală din Stut-

gart, etă ce cetim în o fôie de acolo: Rigoletto de Verdi a fost ađi din nou reprodus în mod excelent.

Representantul rolului principal, domnul Popovici a șciut preda partia și în partea formală în tôte privințele dramatice, așa că efectul nu a putut lipsi. Și în cântare au stat la înălțime prestațiunea lui, môle ca mătasa în primul duet cu fiica sa Gilda, răpitoriu în pasagiul: „Omul bêtrân m'a blăstemat“, care se tot repeta, din scenă în scenă se tot înalța până la strigătul de desperare: „fiica mea“. Pe scena noastră abia se va pute numera cu domnul Popovici vreun artist, care cu asemenea foc și cu asemenea profunditate se-și interpreteze rolurile. Din ele se vede, că omul are înaintea sa un artist, și trebuie să regretăm depărtarea cât mai curând a domnului Popovici dela noi. La focul jocului lui, la sentimentele isvorite din cântarea lui, se pôte însufleți și domnișora Blatterbauer etc.

Domnul Popovici va cânta în primăveră acesta și în orașul nostru cu reuniunea română de musică de aici. Frumosul oratoriu „Ilie“ de „Mendelsohn“ va fi reprodus și aici, în care domnul Popovici va cânta rolul principal al lui „Ilie“.

Ținem a aminti cu acest prilej, că dela Sibiu Reuniunea noastră de musică, însoțită de celebrul cântăreț D. Popoviciu va merge la București, unde va da două concerte unul în 10 Maiu, (ziua încoronării) altul în una din zilele următoare. Reîntorsă din România brava Reuniune va face un turneu artistic prin Ungaria. Dorim din inimă, să eșă la un strălucit sfârșit aceste frumoșe planuri concepute de destoinicul dirigent al Reuniunii, dl G. Dima.

Comisiunea pentru cuotă, esmisă din dieta magiară și-a ținut Marți în 6 April n. ședința de constituire, fiind de față din partea guvernului prim-ministrul Bánffy, și ministrul de finanțe Lukács. S'a ales cu unanimitate president Széll Kálmán, ér referent deosemena unanim Falk Miksa. Comisiunea va începe încă înainte de sărbători pertractările cu comisia austriacă pentru cuotă.

Revisia incompatibilității. În ședința din 6 April a parlamentului, prim-ministrul Bánffy a făcut poopunerea, ér majoritatea a primit-o, ca parlamentul să esmită din sinul său o comisiune constătoare din 21 persoane, cu însărcinarea, să prepare revisia legii de incompatibilitate, și să raporteze parlamentului. Comisia acăsta se va alege în una din ședințele apropiate. În comisiune partidul liberal va fi reprezentat prin 14 membrii, partidul național prin 2, partidul kossuthist prin 3, partidul lui Ugron și cel popular prin câte 1 membru.

A patra conferență publică în Brașov a avut loc Duminecă, tot în sala festivă a gimnasiului de acolo. Conferențiarul, dl prof. Iordan Popoviciu, a tractat tema: *despre electricitate*.

Conferența dlui I. Popoviciu se împarte în două părți, în o parte teoretică, și în una practică. În partea teoretică conferențiarul a arătat ce este electricitatea, cari sunt însușirile ei, cum se formază, de câte soiuri e. A vorbit despre producerea fulgerului și tunetului.

În partea practică, dl Popoviciu, având la dispoziție aparatele necesare, a arătat în ce consistă telegrafarea, explicând diferitele aparate telegrafice; trecând la curenții electrice, a produs lumină de diferite culori. — În sfârșit conferențiarul a dat explicații în ce privește cea mai nouă invenție referitoare la aplicația electricității, cunoscută sub numirea de *rațele lui Röntgen*.

Atât partea teoretică, cât și cea practică i-a succes bine dlui Popoviciu.

Dumineca viitoare va vorbi dl prof. J. Blaga despre: „Basa frumosului în dramă“.

Necrolog. *George Șandor*, proprietar în Murș-Cueșdiu, membru fondator al „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“, nu mai este între cei vii. După un morb repentin și greu, cruda, nemilôsa môrte, Marți în 25 Martie, (6 Aprilie) 1897, la 4 ore a. m. l'a răpit

din mijlocul alor săi, în etate de 34 ani și de 6 ani a fericitei sale căsătorii. Cortegiul funebral va pleca din Reghin, locuința mortului, Joi în 27 Martie (8 Aprilie) la 8 ore a. m., ér înmormântarea și ritualele obicinuite, vor fi în aceeași zi la 2 ore p. m. în cimitierul gr-or. din comuna natală Murș-Cueșdiu. Cu inima frântă de durere o aducem acăsta la cunoștința consăngenilor, amicilor și cunoscuților. Reghinul-săsesc, 25 Martie (6 Aprilie) 1897. Familia jalnică: Mariôra Șandor n. Grozav ca soție; Hortensia Veturia ca fiică, Maria Șagău și Rafila Monda ca surori; Galaction Șagău, protopresbiter, Dr. Andreiu Monda, medic, Vasiliu Grozav și Livia Novotny, ca cumnați și cumnată.

— *David Almășianu*, profesor emerit. a gimnasiul român din Brașov, după o bôlă îndelungată, a încetat din viață în 27 Martie v. la ôra 1 nôptea, în etate de 90 de ani. Despre acest cas trist încunoscim că cu adâncă durere pe tôte rudeniile, amicii și cunoscuții răposatului. Rămășițele pământesci ale răposatului se vor așeza la locul de odihnă, din paralisul bisericeii Sf. Nicolae din Scheiu, Sâmbătă în 29 l. c. la 3 p. m. în cimitierul acestei bisericeii. Brașov, 27 Martie 1897. Soția Almășianu v. d. Montani, soră; August Almășianu, preot, nepot; Vasilie Almășianu, avocat, nepot; Dr. Stefan Morariu, avocat, strănepot.

Din cercul meseriașilor nostri. Din partea unor meseriași români din Sibiu, primim spre publicare următoarele: Stimate dle Redactor! E trist când siliți ne vedem a spune publice, că noi meseriași români din Sibiu, suntem dați cu totul uitării. Dela Crăciun, de când s'a dat Concertul din urmă, n'am mai avut prilej a ne întâlni în localul Reuniunii. Nu se mai ține nici o ședință, nu se mai țin probe de cântări. Adunarea generală, atât de des promisă, de aproape 4 ani nu s'a mai ținut. Permiteți ne dar a întreba pe stimații conducători, că ce au de cuget? Voesc să aducă Reuniunea érašii în starea din anul 1890, când ea nu mai avé nici un membru? În comitet și așa au mai rămas numai 6 membri din 13, câți ar trebui să fie, fiindcă ceialalți au părăsit orașul; și adunarea generală totuși nu se convôcă? — Noi am voi ca până când avem societatea noastră să nu fim siliți a ne înscrie în societăți străine. — Rugăm dar pe stimații conducători și în special pe stim. președinte a dovedi mai mult interes față de Reuniunea noastră, până încă nu e prea târziu.

Dacă consumul l'am pierdut, s'avem cel puțin o Reuniune.

Mai mulți meseriași.

Pentru sêcni. Dumineca trecută s'a deschis, cu mari ceremonii calea ferată sêcușcă în prezența ministrului de comerț Daniel.

La tôte stațiunile a fost primit cu vorbiri și binevenări. La aceste binevenări și la banchetul și supeul ce s'a dat în onôrea lui în S. St. Georgiu, ministrul a promis multe de tôte Sêcuilor; a accentuat importanța lor din punct de vedere național magiar numindu-i fortărăța de apărare a magiarismului; a accentuat fidelitatea lor câtră națiune în vremuri grele laudându-le eroii; le-a promis construirea și a altor căi ferate pentru „transportarea“ culturii în comitatul Ciucului și pentru dezvoltarea comerțului cu România; cu un cuvânt tôte bunătățile statului, numai și numai să nu deserteze în România din acăstă fortărăță a magiarismului în părțile locuite de Români.

N'avem nimic în contră, când se face ceva pentru îmbunătățirea scrișii poporului; dar trebuie să ne indignăm când se face acăsta numai pentru magiari și nu și pentru celelalte naționalități nemagiare.

Dar ce să i faci, așa-i dreptatea ungerescă și pace!

Monument lui Kôlsey. În 4 April n. s'a desvêlit în Careii-mari monumentul politicianului și eminentului scriitor magiar Kôlsey Ferencz. Atât monumentul, — o statuă de bronz — cât și festivitatea desvêlirii lui sunt opera contelui Károlyi István. El din a sa avere privată și în grădina castelului său a ridicat mărețul monument. Fes-

tivitatea a fost deschisă prin un discurs avântat, rostit de cunoscutul publicist Bartha Miklós, în care a desemnat caracterul magiarului Kôlsey în asemănare cu a magiarilor decăduți de ađi.

Bosniacii. În 1 April nou, reprezentanții Bosniacilor, Jeftanovici (Seraievo) și Sola (Mostar) au fost primiți în audiență din partea Monarchului. Dinșii au inmanuat M. Sale câte un Memorand, cuprinzând gravaminele sêrbilor din Bosnia și Hertegovina. N'au fost primiți însă ca deputațiune în calitate de reprezentanți ai poporului ortodox din provinciile ocupate, ci ca simpli cetățeni.

Programul examenului teoretic, ce se va ținea la economia de model a comitatului (din piața mare a târgului de vite Nr. 10) în 4 Maiu 1897 (st. n.) la 2½ ore după ameađi.

1. Limba magiară. 2. Aritmetica și geometria. 3. Fisica. 4. Științele elementare din economie. 5. Științele speciale din cultura plantelor. 6. Pomologia. 7. Științele speciale despre cultura și igiena de vite.

Cărțile de economie purtate de elevi, caietele lor etc, se expun spre vedere publică.

Sibiu, în 24 Martie 1897.
Presidentul comisiunii economice a Comitatului Sibiu.

Reissenberger,
vice-comite.

Bibliografie: Nrul 31 al „Bibliotecii de popularizare“: *Don Juan*, comedie în 5 acte, de Moliere, cu portretul autorului și o notiță biografică. Traducere de I. Hussar. Nrul 32 al „Bibl. de pop.“: *Poesii alese* de Al. Petöfi, cu portretul autorului și o notiță biografică, traduceri libere în versuri de St. O. Josif. Institutul de editură Ralian și Ignat Samitca, în Craiova. Prețul unui număr 30 bani (15 cr).

— În curând va apăre: „*Parapleul sântului Petru*“, novelă după K. Mikszáth de Ioan Nițu Pop. Acăsta novelă e una dintre cele mai interesante scrieri ale timpului modern. Scrierile lui Mikszáth sunt traduse și cetite și la francesi, germani și englesi.

Atragem atențiunea P. T. public asupra acestei frumoșe scrieri beletristice.

Opul se va extinde pe circa 12 côle, hârtie fină, tipariu și format plăcut și elegant.

Pentru cei-ce abonéză înainte și direct va costa numai 60 cr. (pentru România 2 lei) cu porto cu tot.

A se adresa la administrația ȋariului „Dreptatea“ în Timișôra (Ungaria) ori la subscrisul Iacob-Nicolescu, colaborator la „Dreptatea“.

Correspondență particulară

a „Telegrafului Român“.

Boița, 16 Februarie v. 1897.

Onorate d-le redactor!

Rari, fôrte rari sunt ocaziunile când naționalitățile nemaghiare și indeosebi noi români de sub corôna sfântului Stefan suntem fericți a ne desfăta cu mic cu mare, bêtrân și tiner, bogat și sărac, fie barem și numai pe un moment, lăsând astfel la o parte suferințele și nedreptățile de cari poporul român pe ȋi ce merge tot mai mult se vede necesitat a se plânge. Sunt rari ȋic acestea momente fericite, dar' cu cât ele sunt mai rari, cu atât sunt mai prețioșe, lăsând acelea impresiuni plăcute și memorabile nu numai în viața individului, dar' chiar și în viața unei generațiuni întregi.

Un atare momoent pe cât de fericit, pe atât de înălțător mă îndemnă să-mi iau condeiul și să vi-l comunic, ca să mergă vestea chiar și până la cel mai depărtat ungiu de țără, că noi boițenii, Duminecă, în 16 Februarie, am fost fericți a ne bucura de unul dintre cele mai importante evenimente din viața noastră socială.

Etă evenimentul despre care voiesc să vorbesc:

Pe la ôrele 10 ante meridiane după sêvrșirea oficiului divin se răspândi vestea, că Excelența Sa, prea bunul nostru Archi-Episcop și Metropolit Dr. Miron Ro-

manul s'a îndurat prea grațios a hirotoni întru presbiter pe candidatul și alesul nostru de paroch dl Ioan Druhora, și acăsta veste era cu atât mai surprințetore, cu cât aceea era înșoțită de o scire pozitivă, prin care se anunța, că iubitul și nou hironitul paroch peste câteva momente se va afla în mijlocul nostru.

Ziua de 16 Februarie v. era o ȋi frumôsă, cerul era sênin, sôrele lucia și prin rațele lui binefăcetore încâlȋia întocmai ca în ȋi de veră.

Tôte aceste semne naturale pare că prevestia, că Dumineca de 16 Febr. va fi pentru poporul nostru drept credincios din Boița o sêrbătore, care va umple de bucurie inimile și sufletele tuturor, cari cu devotament și abnegațiunea se iertesc pentru binele bisericeii și al națiunii.

De-alungul stradelor mișcare și veselie mare. Ce să facem? cum să l'primim? era întrebarea ce se auȋia de sute de ori repetându-se din gura mulțimii de credincioși!

Frunțașii de-oparte, tinerimea de altă darte, ér pe fețele lor putéi ceti nedescrisa veselie.

Era o ȋi memorabilă acăsta!

Se încep pregătirile pentru primirea ôspelui mult dorit.

La auȋul sunetului trimbiței bravii pompieri în frunte cu înv. și clericul absolut, Gavriil German cu marș milităresc grăbesc înspre marginea hotarului și ajungând în delul Talmaciului se posteză în rând, dealungul drumului în scopul bineventării nou hirotonitului paroch. În mijlocul comunei în imediata apropiere a mărețului edificiu școlar încongiurați de sute și mii de credincioși se posteză veteranii comunei având pe comitetul parochial în fruntea lor.

La ôrele 3½ p. m. la marginea hotarului se auȋiră nenumăratele strigăte de „sê trăsescă“ isbucnite din pepturile tinerilor pompieri.

Sosî adecă mult așteptatul ôspe dl Ioan Druhora, înșoțit de iubita sa preotêsă. La sosire sânticul și iubitul învêț. și clericul absolut dl Gavriil German în numele junimii și a bravilor pompieri îl bineventeză prin un discurs pe cât de călduros, pe atât de sincer. În urma acestuia dl Druhora emoționat multimi pentru primirea atât de pompôsă, precum și pentru cuvintele dulci isvorite din adevêrată sinceritate, asigurând pe cei prezenți, că este decis a sacrifica orice jertfe poporului lui încredințat. Nenumărate urale de „sê trăsescă“ isbucniră din pepturile tuturor. Pompierii încongiurară trăsura, care în pași lini ducea pe tinerul paroch și iubita sa preotêsă.

Clopoțele și tócele măreței și pompôsei nôstre bisericeii în mod extraordinar vestiau sosirea celui dorit.

La mijlocul hotarului, ȋis și la: „Crucea mare“, se afla tinerimea școlară, care la ȋărirea trăsuri iubitorilor ôspeți cu nenumărate strigăte de: „Sê trăsescă“ bineventară pe fiitorul lor părinte sufletesc.

Pe marginea drumului era mulțime mare, uralele de: „Sê trăsescă“ nu se mai sfîrșiau.

Sosiți în mijlocul comunei, din partea respectabilului și bravului veteran și epitrop prim Radu Istrate prin o vorbire alêsă și pătrunțetore fu bineventat în numele credincioșilor iubitul nostru părinte, la care tinerul paroch a răspuns cu o elocuență rară fôrte frumos.

Nu mai puțin pătrunțetore a fost discursul părintelui adm. parochial dl I. Necșa la care părintele Druhora deosemena i-a răspuns în modul cel mai demn.

De aici între aplausele de: „Sê trăsescă“, între sunetele clopotelor și cântecelor „Deștêptă-te Române“ și „Marșul lui Mihaiu Vitezul“ petrecurăm pe iubitul nostru părinte până la locuința sa, unde în onôrea dsale și a iubitei sale soții, s'a dat un banchet la care s'a toastat fôrte călduros în sănătatea Domniilor lor, precum și în sănătatea autorităților nôstre supreme bisericesci și în deosebi în sănătatea Excelenței Sale preabunului și preaiubitului nostru arhiepiscop și metropolit Miron Romanul, care cu actul chirotonirei dlui Druhora de presbiter al comunei nôstre s'a îndurat a ne bine-

cuvânta și a ne trimite în mijlocul nostru un preot, care prin purtările sale morale, calificățiunea sa teoretică și practică, s'a făcut și aflat vrednic de a fi conducătorul frunții noastre comune Boița.

Cu acestea ne-am depărtat pe deplin satisfăcuți, vădând că cel promis a venit.

Duminea de 16 Februarie este deci memorabilă pentru comuna noastră, căci întru această zi a intrat într'ansa în mod triumfal iubitul nostru fiitorul părinte sufletesc.

Ca de încheiere și de astădată dic un: „Bine ai venit în mijlocul nostru, fie-Ve activitatea rodnică și binecuvântată, de Ddeu, ca în mod vrednic să scii reprezenta biserica noastră ortodoxă, atât aici la noi, cât și la frații noștri din România, cu cari ești în imediata vecinătate, fii vesel, căci noi în veci te vom urma“.

Trăescă preabunul nostru arhiepiscop și metropolit Dr. Miron Romanul! Trăescă părintele Druhora spre fala și binele bisericeii și a noastră a tuturor!

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ

Câte-va pagini din

„Părți alese din Istoria Transilvaniei“.

Volume I.

de

Georgiu Barițiu,

Sunt trecuți opt ani dela darea la lumină a cărții acesteia, și totuși încă nu a făcut nimenea la ea o critică obiectivă; afirmăm acesta basai pe acea credință, că laudele cu care a fost însoțită dela aparițiunea ei, nu atât cartea, cât mai mult autorul, nu vor putea trece de o adevărată critică. Era în adevăr lucru de laudă, că un literat român în teata sa apropiată la 80 ani se apuce de o muncă atât de grea, și lucru natural, din acest punct de vedere, merită autorul totă lauda. De o critică obiectivă la Istoria Transilvaniei de Georgiu Barițiu nimenea nu s'a apucat, din considerațiuni, pe cât a fost autorul în viață, a nu-l supăra și desgusta, ăra după mărtea lui, pentru a nu fi privită critica din partea celor susceptibili ca o vătămă a sentimentului de pietate către numitul bărbat; și cu toate acestea, opul din cestiune are pe lângă părțile sale bune și multe scăderi, care a nu fi băgate în seamă, ar însemna a ignora adevărul.

Noi de astădată nu intenționăm a reveni asupra tuturor părților bune și rele din opul fericitului George Barițiu, adecă: nu intenționăm a face o critică asupra întregului op, ci numai a indica la unele scăderi mai bătătoare la ochi, la o singură parte din Vol. I., unde se tractează de unire și de „uniune“, cum o numesc cu predilecțiune autorul. Am ales a scrie despre această parte, pentru-ca se nu rămână mistificate pentru clerul și poporul român ortodox unele cestiuni, ce au avut și au caracter polemic-religios, și credem, că „Telegraful Român“ are nu numai chemarea, dar și datorința a contribui la restituirea adevărurilor istorice.

Cetind Istoria Transilvaniei de George Barițiu am observat, că autorul a fost preocupat de anumite idei în favorul cărora s'a silit a aduna tot felul de argumente, ba chiar și documentele a le folosi în mod unilateral, substituind documentului un anumit înțeles specific, numai ca să o scotă la cale cu ceea ce a voit dela început.

S'a socotit totdeuna ca cea mai mare scădere a unui istoriograf, când nu îngăduie, ca adevărul istoric să rezulte de sine din întâmplări și fapte, ci acel adevăr se silesc a-l prezenta după ale sale vederi și predilecțiuni subiective.

Cetind cu atențiune cineva partea despre „unire“ în Istoria Transilvaniei, fără greutate va recunoște în autorul opului pe teologul bătrân dela Blăși. Cu tot sufletul și cu tot trupul se silesc autorul a justifica „unirea“, a o prezenta ca o bunănotă și necesitate pentru români, cu un cuvânt — a o neteji și împodobi în fel și în chip.

Cum-că biserica română ortodoxă în Transilvania a fost calvinizată ni-o spune autorul în o formă și alta, cu vreme și fără vreme, cu trebuință și fără trebuință, cel puțin în 30 de locuri.

La pag. 122... (Reformațiunea) „în poporul românesc a produs devastățiuni înfricoșate“.

La pag. 123... (Biserica românilor) „în urmarea reformațiunii apusene ajunsesse între foc și apă, séu cum se mai dice la noi, între ciocan și năcovală“.

Tot pe acea pagină mai jos... „pe care (biserica românilor) calvinii subjugându-o, în parte o și incorporaseră la biserica lor înainte de aceea cu vre-o optzeci de ani, ăra dela 1698 înainte curtea imperială se silită să o smulgă dela calvinii și să o alătore la biserica latină, care în acea epocă scăpătase foarte tare“....

La pag. 124... „Până acuma nu am dat de urma nici unei reclamațiuni, care s'ar fi ridicat vre-odată din partea metropolitului Ungrovlachiei, care este totdeodată exarch al Plaiurilor, adecă al țărilor învecinate, în contra aceluși abus ne mai audiu în lumea christiană, ca un arhieru să depună mărturisirea credinței ortodoxe în ziua hirotoniei sale, ăra apoi îndată după întorcere la scaun în patria sa să jure credință și episcopului reformat“.

La pag. 125... „Cum se putea ca să se afle arhieru, cari să jure pe două simboluri de credință diametral opuse; séu decă voiți, cum se pută, ca arhieru și o parte considerabilă dintre preoți să credă numai că cred protestanții, să execute însă întreg ritul răsăriten atât de bogat și aplicat pentru toate fazele vieții omenesci? Și cum ore suferiau ceilalți episcopi, metropoliți, exarchi și patriarhi ai răsăritului o anomalie, batjocură, a călcării a picioru a dogmelor, a ritului, a canoanelor bisericeii așa dicend dinaintea ochilor, fără ca să aflăm într'o sută de ani altă urmă de rezistență, decât un singur sinod ținut la Iași“.

La pag. 143... „Tote acestea apărări de asupriri și de de plătirea decimelor erau numai măsuri paliative, cu care nu se mai pută împedeca desființarea totală a bisericeii greco-răsăritene din Transilvania și Ungaria cu toate instituțiunile sale“....

La pag. 145... „Vede ori-cine, că o catastrofă mare era în ajun de a sparge și a devasta biserica românilor“.

„La pag. 148... „Să ne resumăm și să încheiem această parte a studiului nostru relativă la subjugarea bisericeii gr.-orientale române și sfășiarea ei în două confesiuni religioase, sub periodul domniei principilor calvini și chiar după mărtea lui Apafi până la 1700“.

La pag. 151... „biserica poporului român din Transilvania și părțile Ungariei a fost și până la anul 1700 desbinată în două confesiuni, una greco-răsăritenă séu bizantină ortodoxă, ăra alta reformată calviniană.... Desființarea metropoliei, delăturarea totală a metropolitului, care ar fi fost în anumita epocă și sfărmașarea întregii hierarhii răsăritene, era să fie încă numai chestiune de timp la vre-o ocaziune bine venită, dacă evenimentele cele mari dela finea vécului al șeptespredecelea nu ar fi schimbat cu totul fața lucrurilor atât în Transilvania cât și în Ungaria și mai departe în Europa“.

La pag. 155... „Se vede curat, că partida calvină considerase pe națiunea și pe biserica română ca incorporată definitiv la secta și la naționalitatea sa, încât după atâtea legi și alte măsuri luate în mai bine de o sută de ani nici să mai pótă fi vorba despre „români și de lege românescă“.

La pag. 163... „Biserica orientală a românilor a fost considerată ca lipitură subordinată și în o parte a ei chiar incorporată la biserica reformată calviniană, care și arogase toate drepturile de domnă asupra ei“;... (Va urma.)

Din public. *)

Mulțămită publică.

Subscrisul comitet și epitropie parochială gr.-or. din M.-Uióra venim a vă ruga, să binevoiați a mai publica ca: „mulțămită publică“ în prețitul jurnal, ce redactați, următoarele daruri bisericesci pentru biserica noastră gr.-or. din M.-Uióra, primite dela unii locuitori marinimoși din loc și anume:

*) Pentru cele publicate în rubrica această redacțiunea nu este responsabilă.

1. Dela Domnul Kristai Ianos, reformat, — Führer la gendarmi, care în sărbătorile Nascerei Dlui a asistat la serviciul divin, a dăruit suma de . . . fl. 4.—
2. Niculae Roșca bētr., gr.-or., cu soția sa Ana un rēnd de vestiminte pentru prunci în preț de „ 10.—
3. Ioan Roșca, gr.-or. cu soția Iudita au dăruit o căldărușă pentru sănșirea apei la Botezul Dlui în preț de . . . „ 4.—
4. Gligor Dănila, tinēr cu soția sa Maria, dimpreună cu Moise Moldovan cu soția sa Anica, au dăruit 2 sfesnice în preț de . . . „ 3.60
5. Hinterău Károly, reform., ca mēsariu a dăruit 4 sfesnice în preț de . . . „ 2.—
6. Mekej Ioska cu soția sa, reform., a dăruit una cruce în preț de „ 1.60
7. Iosif Banciu, gr.-cath., au dăruit una carte (Noul Testament) în preț de . . . „ 1.—
8. Maxim Roșca, gr.-or., cu soția sa, Susana au dăruit două sfesnice de părete în preț de . . . „ —40
9. Ioan Popa, gr.-or., cu soția sa au dăruit două sfesnice pe masa altariului în preț de . . . „ 3.50
10. George Chiorean, gr.-or., cu soția sa Maria au făcut una ladă pentru banii și hărțile de preț a bisericeii, i-a costat . . . „ 1.—
11. Regius Károly a dăruit patru sfesnice de părete în preț de „ —80
12. Ioan Trifan su soția sa au dăruit una masă pentru cantor în preț de . . . „ 2.50
13. Moise Moldovan cu soția sa Anica una masă în preț de „ 2.50
14. Niculae Dănila cu soția sa Anica, au dăruit una masă în preț de . . . „ 1.50
15. Niculae Baciu cu soția sa Iustina au dăruit una cruce la turn în preț de . . . „ 1.—

Suma . fl. 39.40

Transport . fl. 39.40

16. Nilășan George cu soția sa Maria au dăruit două icône aurite a) Rēstignirea Dlui b) a Maicei Domnului în preț de „ 10.—
17. Gavril Danilă cu soția sa Sabina, una icônă în preț de „ 1.—
18. Augustin Rus cu soția sa Dina, au dăruit una icônă în preț de „ 1.—
19. Stefan Augustin cu soția sa Susana au dăruit una icônă în preț de . . . „ 1.—
20. Presēcăn Dănilă cu soția sa Salomia au dăruit două icône în preț de . . . „ 1.40
21. Iacob Hoportean cu soția sa Saveta au dăruit două icône în preț de . . . „ 1.—
22. Niculae Roșca lui Todor cu soția sa Elisabeta au dăruit două icône în preț de . . . „ 2.—
23. Dobrotă Rosalia, fată gr.-cath., a dăruit două icône în preț de „ 1.—
24. George Szabó, gr.-cath., cu soția sa Maria au cumpărat una cadelnită de pacfong galbin în preț de . . . „ 3.60

Suma totală . . fl. 61.40

Pe lângă aceste s'au mai dăruit dela unii mai multe fețe de masă și alte daruri potrivite pentru biserica, pentru cari fapte creștinesci ne exprimăm cea mai mare mulțămită. De ce cerul ca pentru această biserica, care voim să se zidescă, și Onoratul public cetitoriu căruia îi cade la inimă bunăvoința de a jertfi ceva, să ne mângăie cătuși de pușin cu câte vre-un ajutoriu.

Am rēmas:

Murēș-Uióra, la 18/30 Ianuarie 1897.

Cu totă stima:

Vasilie Crișan,

par. gr.-or. a M. Decei și adm. gr.-or. a M. Uiórei.

Vasilie Roșca,
epitrop I.

Ioane Trifan,
epitrop II.

Chiar acum au apărut și se pot procura:

PREDICE

pentru Dominecele de preste an,

compuse și elucrate după Catechismul lui Decharbe de Vasilie Criste, preot. Tom. II. dela Duminea a XI-a după S. Rusalii până la Duminea Vameșului.

Prețul unui exemplar expedat franco e 85 cr.

și:

BOCETE,

adecă cântări la morți, adunate de Ioan Pop Reteganul.

Prețul unui exemplar expedat franco e 40 cr.

A se adresa la:

Tipografia „Aurora“ A. Todoran
în Gherla — Szamosujvár.

[46] 1—3

Contra

tusei, răgușelei și flegmei

cel mai bun mijloc este

Zaharul de voronică,
(Pemetefű ezukorka)

carele face să înceteze aceste bóle foarte îngrabă.

Se pótă căpéta în toate apotecele. I cutie costă 30 cr. Câte 5 cutii pentru 1 fl. 50 cr. trimite scutite de porto,

Bela Réthy,

apotecariu în Békés-Csaba.

[158] 9—10